

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«ВІКОВА І ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

**Ступінь вищої освіти – магістр**

**Рік навчання: 1, Семестр: 2**

**Кількість кредитів: 5**

**Мова викладання: українська**

**Підсумковий контроль: диференційований залік**

**Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття**

|                                |                                                          |
|--------------------------------|----------------------------------------------------------|
| <b>Назва курсу</b>             | <b>Вікова і педагогічна психологія в закладах освіти</b> |
| <b>Електронна версія курсу</b> |                                                          |

**Коротка анотація до курсу:**

Дисципліна «Вікова і педагогічна психологія в закладах освіти» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь із вікової та педагогічної психології, її методологічних та теоретичних проблем, основних понять, законів та закономірностей, що висвітлюють проблеми в закладах освіти, а також ознайомити здобувачів з особливостями розвитку психіки людини на різних вікових періодах, розкрити механізми розвитку особистості під дією цілеспрямованих педагогічних впливів. Вивчення даної дисципліни допоможе майбутнім фахівцям розв'язати складні психологічні ситуації, задачі та проблеми в педагогічній діяльності, що передбачає застосування різноманітних теорій, методів і методик психологічної науки.

**1. Схема дисципліни**

| <b>№ з/п</b>  | <b>Тема</b>                                        |
|---------------|----------------------------------------------------|
| <b>Тема 1</b> | Вікова та педагогічна психологія як наука          |
| <b>Тема 2</b> | Психологічна характеристика дитини раннього віку   |
| <b>Тема 3</b> | Психологія дошкільного дитинства                   |
| <b>Тема 4</b> | Психологічні особливості молодшого школяра         |
| <b>Тема 5</b> | Психологія особистості підлітка                    |
| <b>Тема 6</b> | Психологія особистісного розвитку в юнацькому віці |

|                |                                                                                                                     |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Тема 7</b>  | Психологічні проблеми похилого віку                                                                                 |
| <b>Тема 8</b>  | Особливості психіки суб'єкта навчально-виховного процесу та їх урахування в закладах освіти                         |
| <b>Тема 9</b>  | Психологічні засади учіння в закладах освіти                                                                        |
| <b>Тема 10</b> | Психологічні засади індивідуалізації і диференціації навчання. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей |
| <b>Тема 11</b> | Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності                                                                          |

## **2. Формат курсу: Очний, Змішаний**

## **3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни**

Здатність приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним, відповідально ставитись до обов'язків.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, проявляти ініціативу та підприємливість, мотивувати людей до досягнення спільної мети, застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

Здатність працювати в міжнародному контексті.

Здатність планувати та організовувати освітній процес, прогнозувати його результати, моделювати зміст навчання, формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, здійснювати інтегроване навчання, добирати і використовувати сучасні ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу, розвивати у них критичне мислення, формувати у них ціннісні ставлення, культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати нові цифрові освітні ресурси, застосовувати цифрові технології в освітньому процесі.

Здатність до соціальної комунікації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі, розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, попередження та вирішення конфліктів.

Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати потреби,

перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя, прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, здатність до рефлексії та самоаналізу.

Здатність використовувати знання теорії та методології педагогіки у професійній діяльності, забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання правознавчих та суспільнознавчих дисциплін, здійснювати добір методів і засобів навчання правознавства.

#### **4. Результати навчання:**

Розуміти принципи застосовування знань з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності.

Формувати основні принципи, функції, види, сучасні форми та методи планування й управління освітньою діяльністю на різних етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, забезпечувати та оцінювати її якість, прогнозувати очікувані результати, принципи формулювання наявних проблем у сфері освітньої діяльності, демонструвати навички їх критичного аналізу, генерувати нові ідеї, аргументувати можливі шляхи їх вирішення та критично оцінювати їх спроможність.

Застосовувати основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень, описувати апарат науково-педагогічного дослідження, демонструвати навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження, характеризувати педагогічні інновації, демонструвати вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

Формувати принципи суб'єкт-суб'єктного підходу в педагогічній діяльності, навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструвати вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності, дотримуватися культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструвати вміння формувати її в учнів.

Вміти критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.

Планувати оптимальні зміст і форми професійного розвитку, розробляти критерії результативності власного навчання, працювати над саморозвитком та самовдосконаленням.

Застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи пізнання, спостереження, аналізу, формулювання, гіпотези, збирання даних, проведення експериментів, аналізу та інтерпретації результатів, здійснювати практичне застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

## 5. Обсяг курсу

| Вид заняття         | Загальна кількість годин |
|---------------------|--------------------------|
| Лекції              | 26                       |
| Семінарські заняття | 24                       |
| Самостійна робота   | 97                       |

**Технічне й програмне забезпечення /обладнання** – комп’ютерні навчальні програми, дистанційні курси, комп’ютерне забезпечення на платформі MOODLE ДПУ

**Неформальна освіта:** передбачена

## 6. Політика оцінювання

**Політика щодо дедлайнів та перескладання:** завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 3 бала). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ / Факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

**Політика щодо академічної доброчесності:** письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

## 7. Рекомендована література:

### Основна:

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник [електронне видання]: Дніпро: Середняк Т. К., 2021, 162 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/>
2. Вікова психологія : навч. посібник / Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
3. Кутішенкова В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. К. :Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
4. Соціально успішна особистість: сутність і технології виховання: навч.- метод. посіб. / Федорченко Т.Є. (ред.), Кириченко В.І., Нечерда В.Б., Тарасова Т.В., Безрук К.О., Гарбузюк І.В. Кропивницький: ІмексЛТД, 2022. 181 с.

### Допоміжна:

5. Вейландє Л.В. Педагогіка і психологія вищої школи. Практикум. О.: ОНУ, 2018. 122 с.
6. Методичні матеріали з курсу «Психологія педагогічної діяльності» / Укладачі: Л.П. Бутузова, О.Л. Мачушник / Житомир, 2019. 100 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/32745/1/>

7. Педагогічна психологія : навч. посібник / Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 168 с.
8. *Помиткін Е.І., Становських З.Л.* Психолого-методичний супровід професійної діяльності педагога Нової Української Школи: практичний посібник [за ред. Олени Ігнатович]. Київ: ПООД імені Івана Зязюна НАПН України. 2022. 196 с.
9. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 296 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/>
10. Психологія педагогічної діяльності: Опорний конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання Спеціальності 014.02 Середня освіта Спеціалізація 014.021 Англійська мова і література / Укладач Б. В. Барчі Мукачєво: МДУ, 2022. 57с. URL: <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/>
11. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В., Харківська Т. А. К., 2023. 149 с.
12. *Скрипченко О.В.* Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. К. : Каравелла, 2019. 400 с.
13. *Сова М.О., Деніжна С.О.* Digital-технології творчої самореалізації особистості за умов духовної кризи: *Габітус*. Вип. 34, Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.52 – 57.
14. *Сова М.О., Деніжна С.О.* Організація діяльності університетів із запобігання психічних розладів у студентської молоді в період пандемії: Post-traumatic stress disorder//II international anterdisciplinary assembly, October 22-24, 2020, Kyiv, Ukraine. Evropean humanities studies: state and society, Issue 3 (II), 2020 – Polska Akademia Nauk (Przedstawicielstwo w Kijowie), pl.Defilad 1, 00-901 Warszawa, Poland, P. 150-165.
15. *Шабдур І. В.* Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів. *Рідна школа*. 2020. №3. С.24-28.

#### **Інформаційні ресурси Інтернет:**

16. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. URL: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-14/tom-14-vipusk-1>
17. Всеосвіта. Перелік психодіагностичних методик та методик для соціально-психологічних досліджень, що використовуються в роботі практичного психолога URL: <http://surl.li/glzca>
18. Дитячий психолог. Інструменти діагностики. URL: <http://surl.li/bwvxb>
19. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. URL <http://dnrb.gov.ua/ua/>

20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
21. Електронні ресурси та редаговані рукописи завершених праць наукових працівників ІСПП ім. М. Ярмаченка НАПН України постійно розміщуються в електронній бібліотеці НАПН України URL: <https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped/>
22. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
23. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки. URL: <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/991>
24. Психологія освіти. URL: <https://wkrolik.com.ua/psixologiya-osviti/>
25. Ткаченко Г. Ю., Шпак О. О. Методичні рекомендації для спеціалістів психологічної служби: відділ освіти, 2012. 28 с. URL: <https://vseosvita.ua/library/metodicni-rekomendacii-gotuemos-do-skoli-166631.html> (дата звернення: 21.04.2023).
26. Prometheus – Найбільша платформа онлайн-курсів в Україні. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 21.04.2023).